

Kadın İstihdamı Eylem Planı

Kadın İstihdamı Eylem Planı

ÖNSÖZ

1946 Yılında temeli atılan ve 21. Yüzyıl'ın ortaya çıkardığı yeni ihtiyaçlara ve yaklaşımlara uyum sağlamak için 2003 yılında yeniden yapılanma sürecine girerek hem ulusal hem de uluslararası anlamda görev alanını genişletmiş olan İŞKUR, işsizlikle mücadele kapsamında mesleki eğitim, girişimcilik eğitimi, işbaşı eğitim programları, toplum yararına program, iş ve meslek danışmanlığı, işsizlik sigortası, kısa çalışma ödeneği ve ücret garanti fonu gibi aktif ve pasif işgücü piyasası programlarını yürütme görevini üstlenmiştir.

Kalkınma, ekonomik büyüme ve işsizlikle mücadele alanlarının en önemli bileşenlerinden birisi olan kadınların işgücüne katılımının artırılması, ülkemizin istihdam politikasının en öncelikli hedeflerinden birisidir.

Türkiye'nin kadın istihdamına yönelik ilk eylem planı olan "Kadın İstihdamı Eylem Planı" da bu öncelikli hedefler doğrultusunda İŞKUR, ILO ve İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı (SIDA) finansmanı ile "insana yakışır iş" prensibi temelinde kadınların istihdamına yönelik olarak "Kadınlar için Daha Çok ve İyi İşler: Türkiye'de İnsana Yakışır İş için Kadınların Güçlendirilmesi" Projesi kapsamında 20 kurumdan temsilcinin katılımıyla oluşturulan Ulusal Teknik Ekip tarafından hazırlanmıştır.

Eylem Planının iki ana hedefi bulunmaktadır. Birincisi, kadın istihdamının artırılması için kadınlara mesleki beceriler kazandırılması ve işe yönlendirilmesi; ikincisi ise kadınların işgücü piyasasına erişim olanaklarının artırılmasıdır. Ulusal İstihdam Stratejimizle de uyumlu bir şekilde belirlenen söz konusu hedefler, aktif işgücü piyasası politikalarıyla desteklenerek kadınların meslek kazanmaları, çalışma hayatına katılmaları önündeki engellerin azaltılması, girişimcilik faaliyetlerinin teşviki ve desteklenmesi ve konuya ilişkin farkındalığın artırılması gibi eylemlerle desteklenecektir.

Gerek çalışma hayatı, gerek sosyal hayat, toplumun tamamının katılımı arttığı ölçüde gelişecektir. Yapılan düzenlemeler toplumun bütün kesimlerini kavradığı ve süreçlere dahil ettiği oranda hem ülkemiz, hem dünyamız daha yaşanabilir bir hale gelecektir. Bu itibarla kadınların çalışma hayatına hem nicelik hem de nitelik olarak katılımını arttırmaya yönelik bu eylem planının çok önemli ve verimli sonuçlara imza atacağına olan inancım tamdır.

Bu eylem planının önümüzdeki süreçte kadınların statülerinin güçlendirilerek Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliğinin gelişimine de katkı sağlamasını diliyorum, projede ve eylem planının hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkürlerimi sunuyorum.

Süleyman Soylu

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

GİRİŞ

Dünya genelinde yaşanan hızlı, yapısal ve ekonomik değişim bilgi toplumuna geçiş sürecini beraberinde getirmektedir. Bu geçiş süreci küreselleşme olgusunu ve uluslararası standartların önemini arttırmakla birlikte, istihdamı doğrudan etkilemektedir. Günümüzün en temel problemi olan işsizlik, ülkeler açısından sadece ekonomik bakımdan değil, sosyal ve politik yönden de birçok sorunun temelini oluşturmaktadır. İşsizlikle mücadelede kadın istihdamının artırılmasına yönelik gerçekleştirilecek aktif istihdam politikaları, içinde bulunduğumuz yüzyılda ülkelerin sürdürülebilir büyüme sergilemesi için hayati bir öneme sahiptir. Kadının işgücüne, ekonomiye ve girişimcilik dünyasına katılımının bir dilekten öte bir mecburiyet olduğu aşikârdır. Ekonomik dinamiklerin dayandığı tüm veriler, kadının istihdam ya da girişimcilik yoluyla ekonomiye katılımı, ülkemizin “2023 yılında dünyanın en büyük 10 ekonomisi içinde yer alma” hedefinin temel taşıını teşkil ettiğini göstermektedir.

İŞKUR, gelişmiş dünya ekonomilerini yakalayabilmek için kadın istihdamına, kadın girişimciliğinin potansiyeline inanarak bu doğrultuda çalışmalarına büyük bir özveriyle inovatif yaklaşımlarla devam etmektedir. Türkiye’de gerek aktif gerek pasif istihdam politikalarının oluşturulmasında ve uygulanmasında İŞKUR, önemli bir rol üstlenmektedir. Bu çerçevede her geçen gün faaliyetlerini ve hizmetlerini geliştiren İŞKUR, ulusal politikaların merkezinde yer almakla birlikte hedeflerle yönetim anlayışı içerisinde sürekli bir değişim ve dönüşüm içerisinde bulunmaktadır.

İŞKUR olarak, ILO ile Türkiye’de kadınlar için insana yakışır işlerin oluşturulması yönünde izlenen politikaları ve Kurumumuzun kadın istihdamı alanında yürüttüğü faaliyetleri desteklemek amacıyla kurulan işbirliğini fazlasıyla önemsemektedir. Bu kapsamda, Türkiye’de kadınlara yönelik insana yakışır işlerin oluşturulması yönünde izlenen politikaları ve İŞKUR’un kadın istihdamı alanında yürüttüğü faaliyetleri desteklemek amacıyla ILO tarafından, İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı (SIDA) finansmanı ve İŞKUR işbirliğiyle, “Kadınlar için Daha Çok ve Daha İyi İşler: Türkiye’de İnsana Yakışır İş İçin Kadınların Güçlendirilmesi” projesi yürütülmektedir.

Proje, hem ulusal düzeyde hem de proje illeri kapsamında yerel düzeyde sonuçlar elde etmeyi hedeflemektedir. Bu kapsamda proje çıktıları içerisinde yer alan “Kadın İstihdamı Eylem Planı”nın hazırlanmasına yönelik sosyal diyalog anlayışı çerçevesinde paydaş Kurum/Kuruluşların temsilcilerinden oluşan bir Ulusal Teknik Ekip (UTE) oluşturulmuştur. Bu kapsamda Ulusal Teknik Ekip’in sorumluluğunda, Haziran 2014 - Aralık 2015 tarihleri arasında yapılan seri toplantılar, uluslararası çalışma ziyaretleri ve eğitim çalışmaları sonucunda, Ulusal Teknik Ekip’in değerli katkıları ve ortak kararları doğrultusunda ulusal düzeyde Türkiye İş Kurumu tarafından ilgili paydaş kuruluşlarla birlikte uygulanacak bir “Kadın İstihdamı Eylem Planı” hazırlanmıştır. Hazırlanan eylem planının ülkemizin 2023 hedeflerine ulaşmasına katkı sunmasını temenni ederek hayırlara vesile olmasını diler, söz konusu çalışmada emeği geçen herkese şahsım ve Kurumum adına teşekkürlerimi sunarım.

Mehmet Ali Özkan
Genel Müdür V.
Türkiye İş Kurumu

İÇİNDEKİLER

Kadın İstihdamı Eylem Planı Geliştirme Süreci	8
Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü Sürekli Hanehalkı Kadın İşgücü Anketi: Kadın İşgücü Göstergeleri	10
Kadın İstihdamı Eylem Planı (2016-2018)	18
Notlar	24

Kadın İstihdamı Eylem Planı Geliştirme Süreci

Türkiye’de kadınlar için insana yakışır işlerin yaratılması yönünde izlenen politikaları ve Türkiye İş Kurumu’nun (İŞKUR) kadın istihdamı alanında yürüttüğü faaliyetleri desteklemek amacıyla ILO tarafından, İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı (SIDA) finansmanı ve İŞKUR işbirliğiyle, “Kadınlar İçin Daha Çok ve Daha İyi İşler: Türkiye’de İnsana Yakışır İş için Kadınların Güçlendirilmesi” projesi yürütülmektedir.

Proje kapsamında yirmi¹ ilgili kurum/kuruluşun temsilcilerinden oluşan Ulusal Teknik Ekip tarafından, Haziran 2014 – Aralık 2015 tarihleri arasında yapılan düzenli toplantılar, uluslararası çalışma ziyareti ve eğitim çalışmaları sonucunda ulusal düzeyde Türkiye İş Kurumu tarafından ilgili paydaş kuruluşlarla birlikte uygulanacak bir **“Kadın İstihdamı Eylem Planı”** hazırlanmıştır.

Türkiye’nin ilk Kadın İstihdamı Eylem Planı’nı hazırlayan Ulusal Teknik Ekip (UTE) 20 kurumdan temsilcinin katılımıyla Nisan 2014 yılında oluşturuldu. Nisan 2014 yılından Aralık 2015 tarihine kadar geçen 18 ay içinde UTE üyeleri ikisi İtalya-Torino ve Abant eğitim programları ve biri İsveç Çalışma Ziyareti olmak üzere Ankara’da yapılan toplantılarla birlikte toplam 14 defa bir araya geldi.

UTE Üyeleri ilk buluşmasını İŞKUR, Dış İlişkiler ve Projeler Dairesi Başkanı Aşkın Tören’in başkanlığını yaptığı bir toplantıyla 4 Haziran 2014’de Ankara’da yaptı. Yapılan bu ilk toplantıda İŞKUR’un koordinatörlüğünde, ILO’nun teknik ve organizasyon desteği ile UTE tarafından hazırlanacak “Kadın İstihdamı Eylem Planı”nın geliştirme süreci, yol haritası ve bu süreçte yapılacak faaliyetler ele alındı.

İkinci toplantı 26 Haziran 2014 tarihinde Ankara’da ILO Türkiye Ofisi’nde gerçekleştirildi. Toplantıda UTE üyeleri hazırlanacak eylem planına esas teşkil etmek üzere kendi kurumlarının gerçekleştirmiş olduğu benzer, eski ve mevcut eylem planları ve çalışmalarına ilişkin sunum yaptı. Yine aynı toplantıda; Birleşmiş Milletler (BM) Türkiye Temsilciliği ve BM Kadın Örgütü Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Uzmanı Zeliha Ünal’dı BM’nin toplumsal cinsiyet eşitliği anlayışı ve küresel politika eğilimlerini içeren bir sunum gerçekleştirdi.

3 – 5 Ekim 2014 tarihinde Uluslararası Çalışma Örgütü’nün Torino’da bulunan Uluslararası Eğitim Merkezi’nde UTE üyelerine Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve İstihdam Politikaları üzerine üç günlük bir eğitim programı düzenlendi. Program; toplumsal cinsiyet ve istihdam, toplumsal cinsiyetin istihdam politikalarına dahil edilmesi, sosyal koruma, annelik ve kadın istihdamı, kadın girişimciliği, iş piyasası politikaları, ulusal istihdam politikalarının toplumsal cinsiyete ilişkin boyutlarının izlenmesi ile Türkiye özelinde toplumsal cinsiyete ilişkin ulusal istihdam eylem planının politika önceliklerini ortaya koymak” konularını kapsıyordu.

UTE, Torino’da yapılan eğitim programını değerlendirmek ve Aralık 2014’te İsveç’e yapılacak çalışma ziyaretine ilişkin beklentileri dile getirmek üzere 18 Eylül 2014 tarihinde ILO Ankara Ofisi’nde tekrar bir araya geldi. Bir sonraki çalışma toplantısı, 27 Ekim 2014’te ILO Ankara Ofisi’nde gerçekleştirildi. UTE üyeleri bu toplantıda, hazırlanacak Eylem Planı için rehber ve bir ön hazırlık çalışma niteliği taşıyan kadın istihdamına ilişkin şimdiye kadar hazırlanan ulusal politika belgelerinin ortak ve eksik noktalarına işaret eden sunumlar yaptı. Toplantıda, 11-14 Kasım 2014 tarihlerinde Abant’ta yapılacak olan

¹ Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, Sosyal Güvenlik Kurumu, HAK-İŞ Konfederasyonu, Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın, Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Kadın Emeği ve İstihdamı Girişimi, Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Mesleki Yeterlilik Kurumu, Kalkınma Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Türkiye İş Kurumu, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği.

eğitim semineri ile 1-6 Aralık 2014 tarihleri arasında İsveç'e gerçekleştirilecek çalışma ziyareti öncesi bilgilendirme ve hazırlık çalışmaları da ana gündem maddelerindendi.

Ekim 2014 tarihinde Torino'da gerçekleştirilen eğitimin ikinci ayağı olarak, 11-14 Kasım 2014 tarihlerinde UTE yeleri Abant'ta "İştihadam Politikaları ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitim" konulu dört günlük bir eğitime katıldı.

24 Kasım 2014 tarihinde ILO Türkiye Ofisi'nde yapılan beşinci Ulusal Teknik Ekip (UTE) toplantısında ise hazırlanacak Eylem Planı'na ilişkin çalışma takviminin ve işbölümünün belirlenmesi konularına ilişkin detaylar ele alındı. Toplantıda ayrıca, 11-14 Kasım 2014 tarihlerinde Abant'ta yapılan eğitim semineri değerlendirildi ve 1-6 Aralık 2014 tarihleri arasında İsveç'e gerçekleştirilecek çalışma ziyaretine ilişkin hazırlık çalışması yapıldı.

1-6 Aralık 2014 tarihlerinde toplumsal cinsiyet eşitliği ve aktif işgücü piyasası politikalarına ilişkin iyi örnekleri gözlemlemek amacıyla Stockholm, İsveç'te bir çalışma ziyareti gerçekleştirildi. Çalışma ziyareti boyunca İsveç'teki ilgili kurumlar ziyaret edilerek iyi uygulamalar hakkında bilgi alındı. Çalışma ziyaretinin son günü yapılan kapanış oturumunda, teknik ekip üyelerinden çalışma ziyareti boyunca tanık oldukları ve Türkiye'deki mevcut durumu dikkate alarak uygulanmasının yararlı olacağı politika seçenekleri ve iyi uygulamaları tespit etmeleri istendi.

2015 yılının ilk ve UTE'nin 6. toplantısı; Eylem Planı'nın yazımı ile ilgili güncel durumun değerlendirmesi ve detaylı çalışma takvimi, iş bölümü ve gelecek adımların belirlenmesi amacıyla 26 Ocak 2015 tarihinde İşKUR Genel Müdürlüğü toplantı salonunda gerçekleştirildi. Bir sonraki UTE toplantısı Eylem Planı'nın erevesi ve hedeflerinin belirlenmesi amacıyla 11 Mart 2015'te bağımsız bir kolaylaştırıcı eşliğinde Ankara'da yapıldı. erevesi çizilen taslak Eylem Planına ilişkin mevcut durumun yanı sıra taslak Eylem Planına ilişkin ilgili kurum ve kuruluşlardan gelen önerilerin değerlendirilmesi amacıyla 27 Nisan 2015'te gerçekleştirilen toplantı Ankara'da yine bağımsız bir kolaylaştırıcılık desteği ile yapıldı. İlgili kurum ve kuruluşlardan gelen öneriler doğrultusunda taslak Eylem Planı'nın son şeklinin verilmesi amacıyla 13 Mayıs 2015'te yeniden bir araya gelindi. UTE, Eylem Planı'nı uygulayıcı olacak İşKUR'un görüşleri ve yorumları doğrultusunda taslak Eylem Planı'nı revize etmek ve Eylem Planı'na son şeklini vermek üzere bağımsız kolaylaştırıcı eşliğindeki son toplantısını 24 Haziran 2015'te gerçekleştirdi.

Son olarak, 23 Aralık 2015 tarihinde bir araya gelen Ulusal Teknik Ekip, bu toplantıda Eylem Planı'na ilişkin İşKUR tarafından iletilen kurumsal görüş ve nerileri değerlendirdi. Toplantıda alınan karar doğrultusunda, taslak Eylem Planı teknik ekipte temsilen edilen tüm kurumların yetkililerine resmi bir yazı ile gönderilerek, kurumların görüş ve tavsiyeleri alındı. Bu görüş ve tavsiyeler doğrultusunda, Eylem Planı İşKUR tarafından 2016-2018 yılları arasında uygulanmak üzere, ekte yer alan nihai şekil ve içeriğe kavuşmuştur.

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü Sürekli Hanehalkı Kadın İşgücü Anketi: Kadın İşgücü Göstergeleri

Tablo 1. İşgücü Durumu (2014-2015)

	TÜRKİYE	
	2014	2015
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus (000)	56.986	57.854
İşgücü (000)	28.786	29.678
İstihdam (000)	25.933	26.621
İşsiz (000)	2.853	3.057
İşgücüne katılma oranı (%)	50,5	51,3
İşsizlik oranı (%)	9,9	10,3
Tarım dışı işsizlik oranı	12,0	12,4
İstihdam oranı (%)	45,5	46,0
Genç nüfusta işsizlik oranı(%)	17,9	18,5
İşgücüne dâhil olmayanlar (000)	28.200	28.176

Kaynak: TÜİK

2015 yılında, Türkiye'de çalışma çağındaki nüfus bir önceki yıla göre 868 bin kişi artarak 57 milyon 854 bin kişiye yükselmiştir. İstihdam edilenlerin sayısı 2015 yılında, bir önceki yıla göre 688 bin kişi artarak 26 milyon 621 bin kişiye yükselmiştir. Bu dönemde, tarım sektöründe çalışan sayısı 13 bin kişi, tarım dışı sektörlerde çalışan sayısı ise 676 bin kişi artmıştır. İstihdam edilenlerin %20,6'sı tarım, %20,0'si sanayi, %7,2'si inşaat, %52,2'si ise hizmetler sektöründe yer almıştır. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında hizmet sektörünün istihdam edilenler içindeki payı 1,2 puan artarken, tarım ve sanayi sektörünün payı 0,5 puan, inşaat sektörünün payı 0,2 puan azalmıştır.

Tablo 2. Mevsimsel Etkilerden Arındırılmış Temel İşgücü Göstergeleri

Dönem	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücüne katılma oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)	
2015	Ocak	29.332	26.319	3.013	51,0	45,8	10,3
	Şubat	29.257	26.271	2.986	50,8	45,7	10,2
	Mart	29.353	26.397	2.957	51,0	45,8	10,1
	Nisan	29.424	26.500	2.924	51,0	45,9	9,9
	Mayıs	29.626	26.609	3.018	51,3	46,1	10,2
	Haziran	29.733	26.631	3.102	51,4	46,1	10,4
	Temmuz	29.802	26.703	3.099	51,5	46,1	10,4
	Ağustos	29.782	26.685	3.097	51,4	46,0	10,4
	Eylül	29.982	26.871	3.111	51,6	46,3	10,4
	Ekim	30.006	26.842	3.164	51,6	46,2	10,5
	Kasım	30.029	26.913	3.115	51,6	46,2	10,4
	Aralık	30.068	26.981	3.087	51,6	46,3	10,3

Kaynak: TÜİK

Tablo 3. Kadın Temel İşgücü Göstergeleri (2015)

Dönem	Nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İKO.	İ.O	Tarım Dışı İ.O	İst. Oranı	İşgücüne dâhil olmayan nüfus
Ocak	29 090	8 701	7 559	1 142	29,9	13,1	17,3	26,0	20 389
Şubat	29 125	8 735	7 584	1 151	30,0	13,2	17,3	26,0	20 391
Mart	29 157	8 937	7 787	1 150	30,7	12,9	17,2	26,7	20 221
Nisan	29 193	9 176	8 118	1 058	31,4	11,5	15,9	27,8	20 016
Mayıs	29 227	9 375	8 300	1 076	32,1	11,5	16,0	28,4	19 852
Haziran	29 262	9 458	8 361	1 097	32,3	11,6	16,4	28,6	19 804
Temmuz	29 300	9 487	8 299	1 188	32,4	12,5	17,5	28,3	19 813
Ağustos	29 341	9 413	8 179	1 234	32,1	13,1	18,4	27,9	19 928
Eylül	29 383	9 479	8 218	1 261	32,3	13,3	18,3	28,0	19 904
Ekim	29 423	9 358	8 122	1 235	31,8	13,2	18,0	27,6	20 065
Kasım	29 464	9 309	8 101	1 208	31,6	13,0	17,2	27,5	20 156
Aralık	29 505	9 208	8 021	1 187	31,2	12,9	16,8	27,2	20 296
Yıllık	29 281	9 225	8 058	1 167	31,5	12,6	17,2	27,5	20 056

Kaynak: TÜİK

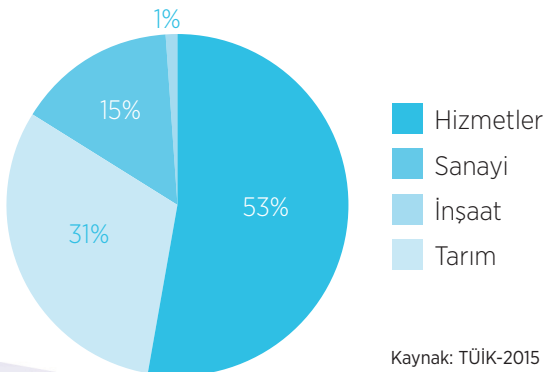
TÜİK 2015 Eylül Dönemi Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketine göre;

15 ve daha yukarı yaştaki kadın nüfusu 29 milyon 281 bin, işgücü sayısı ise 9 milyon 225 bin kişidir. İşgücünün 8 milyon 58 bin kişisi istihdam edilmekte; geriye kalan 1 milyon 167 bin kişisi ise işsizdir. Buna göre kadınlar için;

- İşgücüne Katılma Oranı yüzde 31,5
- İşsizlik Oranı yüzde 12,6
- Tarım dışı İşsizlik Oranı yüzde 17,2
- İstihdam Oranı yüzde 27,5
- İşgücüne Dâhil Olmayan Nüfus 20 milyon 56 bin kişidir.

İstihdam edilen kadınların %31'i tarım, %15'i sanayi, %1'i inşaat, %53'ü ise hizmetler sektöründedir.

KADIN İSTİHDAMININ SEKTÖREL DAĞILIMI

Kaynak: TÜİK-2015 YILLIK

Tablo 4. İsteki Durum ve Ekonomik Faaliyete Göre Kadın İstihdamı

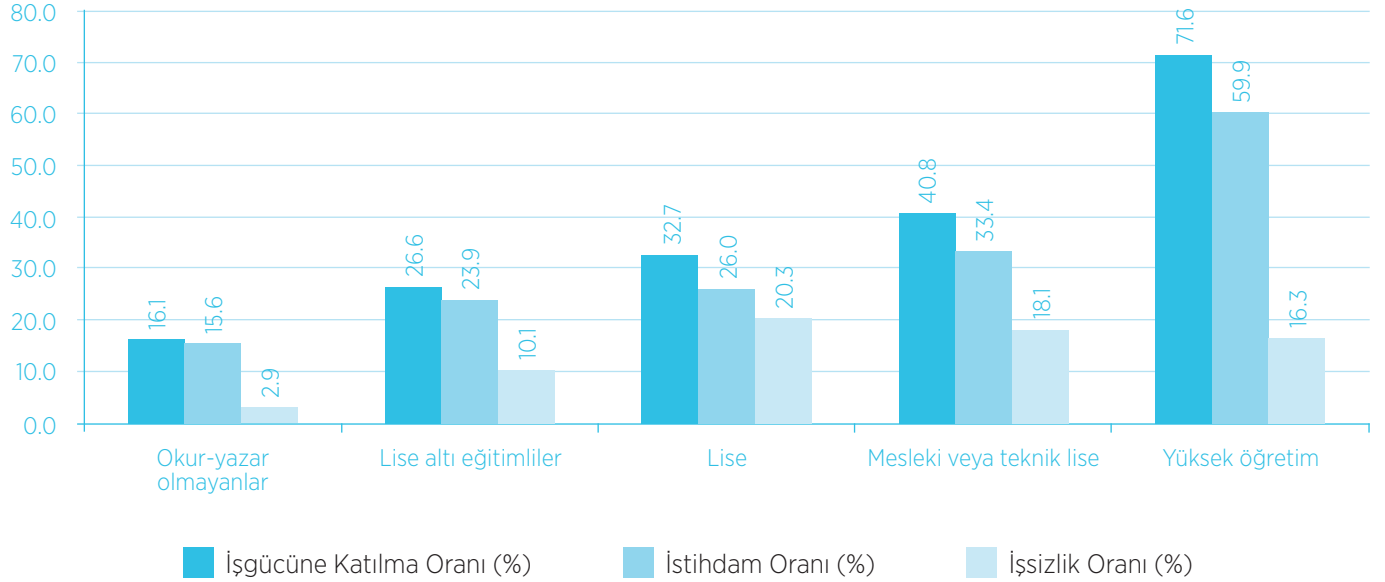
İsteki Durumu	Toplam İstihdam	İstihdamda Dağılım	Kayıt dışı İstihdam	Kayıt Dışı İstihdam Oranı Kaydı
Ücretli-Yevmiyeli	4.971	61,7%	997	26,9%
İşveren	95	1,2%	9	0,2%
Kendi Hesabına	707	8,8%	599	16,1%
Ücretsiz Aile İşçisi	2.286	28,4%	2.107	56,8%
Toplam	8.058	100,0%	3.711	100,0%

Kaynak: TÜİK-2015 YILLIK

İstihdamda yer alan kadınların işteki durumlarına göre dağılımlarında ilk sırada %61,7 ile ücretli-yevmiyeli bulunmaktadır. Bununla birlikte her 100 kadından 1,2'si işveren olarak işgücü piyasasında yer almaktadır. **Kayıt dışı olarak çalışan kadınların işteki durumlarına** göre dağılımlarında ise %56,8'i ücretsiz aile işçiliği yaptığı ve %26,9'unun da ücretli-yevmiyeli olarak çalıştığı görülmektedir.

2015 yılı verilerine göre eğitim durumlarına göre kadınlar için temel işgücü göstergeleri aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Şekil 1. Eğitim Durumuna Göre Kadın İşgücü Göstergeleri (2015,%)

Kaynak: TÜİK-2015 YILLIK

Tablo 5. İşgücüne Dâhil Olmayan Kadın Nüfusunun Nedene Göre Dağılımı

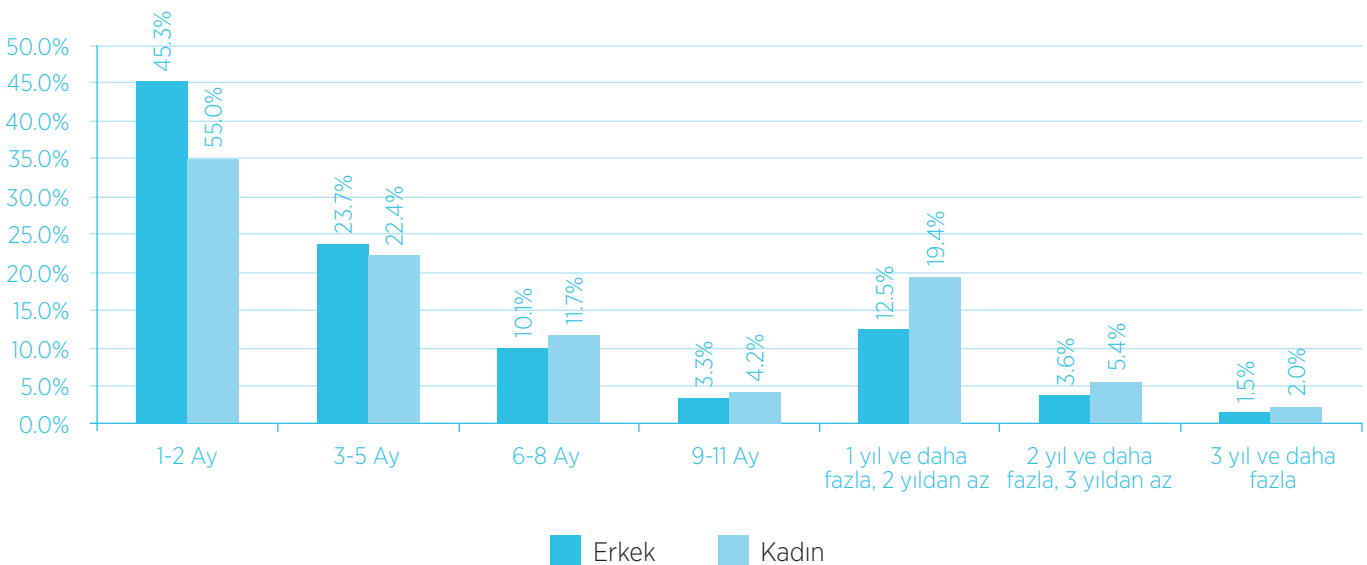
Nedenler		Kişi Sayısı (000)	Dağılımı %
İş aramayıp, çalışmaya hazır olanlar	İş bulma ümidi olmayanlar	260	1,3%
	Diğer	1.144	5,7%
Mevsimlik çalışanlar		68	0,3%
Ev işleriyle meşgul		11.498	57,3%
Eğitim/Öğretim		2.275	11,3%
Emekli		926	4,6%
Çalışamaz halde		2.527	12,6%
Diğer		1.359	6,8%
İşgücüne Dâhil Olmayan		20.056	100,0%

Kaynak: TÜİK-2015 YILLIK

İşgücüne dâhil olmayan kadın nüfusunun %7,0'si iş aramadığı halde çalışmaya hazır durumda olanlardan oluşmaktadır. Söz konusu nüfusun içinde %1,3'lük kısım iş bulma ümidi olmayanlardan ve %57,3'lük kısım ise ev işleriyle meşgul olmaları nedeniyle işgücü piyasasına dâhil olmayanlardan oluşmaktadır.

2015 yılı verilerine göre iş arama sürelerine göre işsizlerin dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir. Kadınlar erkeklerden daha uzun süre işsiz olarak beklemektedirler. Erkek işsizlerin %17,6'sı 1 yıldan daha uzun süredir işsiz iken, kadın işsizlerin %26,8'i 1 yıldan uzun süredir işsizdir.

Şekil 2. İş Arama Sürelerine Göre İşsizler (2015)

Kaynak: TÜİK-2015 YILLIK

Tablo 6. İŞKUR İŖe YerleŖtirme Hizmetleri

YILLAR	BAŖVURU	İŖE YERLEŖTİRME	KAYITLI İŖGÜCÜ	KAYITLI İŖSİZ
2002	61.185	11.630	108.664	84.465
2003	104.101	8.656	122.195	118.031
2004	159.722	12.145	214.265	200.596
2005	136.431	12.743	237.521	225.043
2006	147.890	16.424	294.299	279.201
2007	168.967	23.400	191.141	179.992
2008	347.539	25.011	283.552	263.502
2009	512.780	29.453	539.026	503.130
2010	458.620	49.697	454.732	414.972
2011	538.149	101.708	797.979	702.037
2012	820.061	165.608	1.293.322	938.641
2013	862.605	205.423	1.724.017	1.049.766
2014	875.519	222.596	1.815.056	1.114.723
2015	1.091.780	260.848	2.168.177	1.003.684

Kaynak: İŖKUR

2015 yılı sonu itibariyle İŖKUR kayıtlarında yer alan;

- **Başvuru** rakamlarının %59'u erkeklerden, **%41'i ise kadınlardan,**
- **İŖe yerleŖtirme** rakamlarının %71'i erkeklerden, **%29'u kadınlardan,**
- **Kayıtlı İŖgücü** rakamlarının %61'i erkeklerden, **%39'u kadınlardan,**
- **Kayıtlı İŖsiz** rakamlarının %53'ü erkeklerden, **%47'si kadınlardan,** oluŖmaktadır.

Tablo 7. 2015 İŞKUR Mesleki Eğitim Programları

MESLEKİ EĞİTİM KURSLARI	ERKEK	KADIN	TOPLAM
İŞBAŞI EĞİTİM PROGRAMI (İEP)	80.027	75.503	155.530
MEK/ İSTİHDAM GARANTİLİ	17.744	27.498	45.242
MEK/ÖZEL POLİTİKA	13.644	31.524	45.168
GİRİŞİMCİLİK EĞİTİM PROGRAMI	21.905	20.002	41.907
MEK/İSTİHDAM GARANTİSİZ	6.254	30.363	36.617
UMEM PROJESİ/MEK	12.799	12.191	24.990
ÇALIŞANLARIN MESLEKİ EĞİTİMİ	11.595	2.266	13.861
UMEM PROJESİ/İEP	1.803	1.743	3.546
ENGELLİ KURSU/KOMİSYON KAYNAKLI	1.497	1.209	2.706
HÜKÜMLÜ KURSU/KURUM KAYNAKLI	585	107	692
ENGELLİ KURSU/KURUM KAYNAKLI	73	33	106
ESKİ HÜKÜMLÜ KURSU/KURUM KAYNAKLI	20	0	20
TOPLAM	167.946	202.439	370.385

Kaynak: İŞKUR

Düzenlenen kurslara katılan kursiyerlerden;

- MEK/İstihdam garantili kurslardan **60,8'i**,
- MEK/İstihdam garantisiz kurslardan **%82,9'u**,
- MEK/Özel Politika **%69,8'i**
- UMEM İEP kurslarından **%49,2'si**,
- Girişimcilik Eğitim Programlarından **%47,7'si**,
- İşbaşı Eğitim Programlarından **%48,5'i** kadınlardan oluşmaktadır.

Tablo 8. 2015 İŞKUR Bireysel Danışan ve Bireysel Görüşme Sayısı Cinsiyete Göre Dağılımı

BİREYSEL DANIŞAN SAYISI		
ERKEK	KADIN	TOPLAM
1.426.0145	944.289	2.370.522
BİREYSEL GÖRÜŞME SAYISI		
ERKEK	KADIN	TOPLAM
2.072.884	1.306.065	3.378.949

Tablo 9. 2015 İŞKUR Bireysel Danışan ve Bireysel Görüşme Sayısı Yaşa Göre Dağılım

YAŞ ARALIĞI	BİREYSEL DANIŞAN SAYISI		BİREYSEL GÖRÜŞME SAYISI	
	ERKEK	KADIN	ERKEK	KADIN
15-19	86.311	56.595	113.629	70.882
20-24	274.401	199.960	391.345	269.118
25-29	279.034	166.250	409.037	222.721
30-34	230.644	147.041	340.943	203.496
35-39	196.169	145.500	289.918	208.930
40-44	155.232	118.566	227.812	172.798
45-49	113.818	65.477	165.595	95.270
50-54	55.359	31.876	82.968	45.329
55-59	24.630	10.037	36.021	13.631
60-64	7.935	2.342	11.629	3.087
65 YAŞ VE ÜSTÜ	2.700	645	3.987	803

Tablo 10. 2015 İŞKUR Bireysel Danışan ve Bireysel Görüşme Sayısı Eğitim Durumuna Göre Dağılım

EĞİTİM DURUMU	BİREYSEL DANIŞAN SAYISI		BİREYSEL GÖRÜŞME SAYISI	
	ERKEK	KADIN	ERKEK	KADIN
Okur Yazar Olmayan	10.070	9.891	11.634	11.462
Okur Yazar	16.443	16.480	21.338	20.765
İlköğretim	812.022	446.723	1.213.528	642.730
Ortaöğretim (Lise ve Dengi)	394.399	263.515	563.924	356.846
Önlisans	92.916	109.253	131.786	150.867
Lisans	97.710	95.882	127.405	120.374
Yüksek Lisans	2.495	2.472	3.059	2.938
Doktora	96	57	113	67

2015 YILI BİREYSEL GÖRÜŞME SAYISI DEMOGRAFİK ANALİZ

GÖRÜŞME YAPILANLARIN;

ÖĞRENİM DURUMUNA GÖRE	ERKEK (%)	KADIN (%)
İLKÖĞRETİM	64	36
ORTAÖĞRETİM	60	40
YÜKSEKÖĞRETİM	48	52
EĞİTİMSİZ	50	50

MEDENİ DURUMA GÖRE	ERKEK (%)	KADIN (%)
EVLİ	54	46
BEKAR	69	31

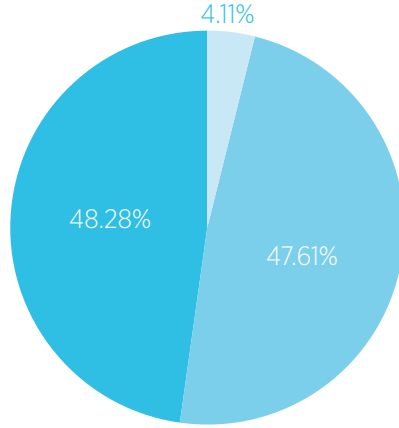

60%

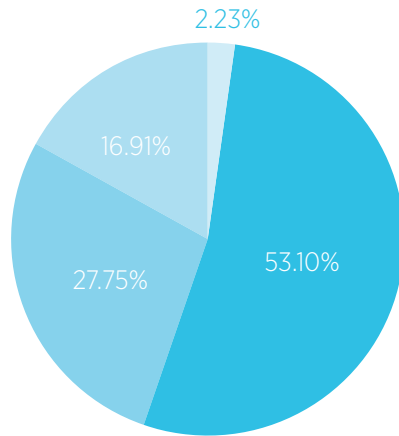
40%

Medeni Durum

Evli
Bekar
Diğer

Öğrenim Durumu

İlköğretim
Ortaöğretim (Lise ve dengi)
Yükseköğretim
Eğitimsiz

Kadın İstihdamı Eylem Planı (2016-2018)

1. Kadın istihdamının artırılması için mesleki beceriler kazandırılması ve işe yönlendirilmesi

No	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Tarih	Açıklamalar
1	İşbaşı eğitim programlarının kadın istihdamını arttıracak şekilde düzenlenmesi sağlanacaktır.	İŞKUR	TİSK, TOBB, TESK	2016 – 2018	İşverenlere işbaşı eğitim programları hakkında bilgilendirme ve bu programlarda kadınlara yönelik öncelik tanıma konusunda bilinçlendirme çalışmalarına devam edilecektir. Aktif İşgücü Hizmetleri mevzuatı çerçevesinde gerçekleştirilen faaliyetlerde öncelikli olarak dezavantajlı grupta olan kişiler yararlandırılmaktadır. Bu kapsamda 2015 yılında 76.934 tane işbaşı eğitim programı düzenlenmiş olup 77.246 kadın olmak üzere toplamda 159.076 kişi bu programlara katılmıştır.
2	Kurum hizmetlerinde toplumsal cinsiyet eşitliği bakışı geliştirilecektir.	İŞKUR	İlgili tüm kurum ve kuruluşlar	2016	Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerinde toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısını sağlamak üzere bir temsilci belirlenerek, görevlendirilecektir ve gerekli eğitimler verilecektir. Söz konusu temsilci il bazında kadınlara özel gerçekleştirilen faaliyetleri takip edecek, düzenli olarak Genel Müdürlüğe raporlama yapacaktır.
3	2010/14 sayılı Kadın İstihdamının Arttırılması ve Fırsat Eşitliğinin Sağlanması Başbakanlık Genelgesinde de yer alan “İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları çalışmalarında kadın-erkek fırsat eşitliğini gözeterek ve bu kurullara “kadın” konusunda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarından bir temsilcinin katılımı sağlanacaktır.” tedbirinin etkinliğini arttırmak adına çalışmalar yapılacaktır.	İŞKUR		2018	Kurul çalışmalarında kadın ve kadın istihdamı konusunun ele alınması ve kadın STK'ların kurul toplantılarına katılımı adına yerel düzeyde Genelgenin bilinirliği arttırılacak, STK'lar Kurullara katılım için teşvik edilecek ve katılımlarında süreklilik sağlanacaktır. Belediyelerin yerel eşitlik birimi temsilcilerinin de kurul toplantılarına katılımı desteklenecektir. İşgücü Piyasası Bilgi Danışma Kurulu kapsamında da konunun ele alınması sağlanacaktır. İMEK toplantılarının bir tanesinde kadın istihdamı konu olarak ele alınacaktır.
4	Kadınların işe dayalı hareketlilik noktasında yaşadıkları sıkıntılar tespit edilecek, bu tespitler gerçekleştirilecek politikalarda göz önünde bulundurulacaktır.	İŞKUR		2018	İşgücü Piyasası Analizleri ve Açık İş İstatistikleri Araştırılmasına devam edilmektedir. Ayrıca, 2015 yılı sonunda İşsizlerin İş Beğenmeme Nedenleri üzerine tematik bir araştırma yapılması planlanmaktadır. Yapılan bu çalışmalar sonucunda uygulamaya yönelik araştırmalar, politikalar, stratejik planlar hazırlanacaktır.

5	Kadınların meslek edindirilmesi ve istihdamına yönelik hazırlanan projeler desteklenecektir	İŞKUR	İlgili kurum ve kuruluşlar	2016	<p>Kadınların meslek edindirilmesi ve istihdamına yönelik projeler desteklenecektir. Bu bağlamda; tarımda çalışan kadınlar, gezici/geçici tarım işçisi kadınlar , ev eksenliler dahil olmak üzere kayıt dışı çalışan kadınlar, engelli kadınlar, boşanmış, eşi veya kendisi hükümlü ya da eşi vefat etmiş kadınlar gibi dezavantajlı kadın gruplarının kapsanması sağlanacaktır.</p> <p>İstihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına, özel politika gerektiren grupların (kadınlar gençler uzun süreli işsizler eski hükümlüler engelliler vb.) işgücü piyasasına kazandırılmasına yönelik özel kurs, program, uygulama, proje ve protokol uygulanmaktadır. Bu kapsamda 2015 yılında 2.021 tane özel politika kapsamında mesleki eğitim kursu düzenlenmiş olup 31.524' ü kadın olmak üzere toplamda 45.168 kişi bu kurslara katılmıştır.</p>
6	İlk kez iş arayan kadınlar başta olmak üzere kadınlar için iş fırsatlarının yaratılması amacıyla özel destek programlarının devamlılığı sağlanacaktır.	İŞKUR			<p>İlk kez işe girecek olan kadınlar için kolaylaştırıcı bir sistem eksikliği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda, hem teşvikler hem de MEB, İŞKUR vb. kurumlar aracılığı ile sağlanabilecek, staj ve işbaşı-eğitimlerini de içerecek uyum programları geliştirilecektir.</p> <p>İşbaşı eğitim programlarına katılmadan önce katılımcı adayları iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerinden yararlanmaktadırlar.</p> <p>Ayrıca iş kulüpleri projesi kabul edilmiş olup burada kadınlara yönelik hizmetlerin verilmesi planlanmaktadır.</p>
7	Yaygın Eğitim Kurslarına katılan kadınların çocuklarına yönelik çocuk bakım oyun odaları yaygınlaştırılacaktır.	MEB	İŞKUR Yerel Yönetimler	2016 - 2018	<p>Yaygın eğitim kurslarına devam eden kadınların çocuklarının gelişimlerini destekleyecek nitelikli bakımların etkinliklerle sağlanması amaçlanmaktadır. Çocuk oyun ve bakım odaları Halk Eğitimi Merkezi bünyesinde tahsis edilecek mekanlarda oluşturulacaktır.”</p>
8	Özel sektörde İŞKUR aracılığıyla işe yerleştirilen kadınların oranı arttırılacaktır.	İŞKUR	MEB	2016-2018	<p>İŞKUR tarafından iller bazında yapılan işgücü piyasası analizleri ışığında gerekli yönlendirme çalışmaları yapılacaktır.</p> <p>Özel Sektörde İŞKUR aracılığıyla işe yerleştirilenler içinde kadınların oranını 2017 yılı sonu itibarıyla % 35'e çıkarılması amaçlanmaktadır.</p> <p>2014 yılına göre 2015 yılı sonunda işe yerleştirme %27 artmıştır. 2015 yılı itibarıyla %29 olan işe yerleşenler arasında kadınların işe yerleştirme oranının artarak devam etmesi hedeflenmektedir.</p>

9	İşgücü piyasasında kadınlara ihtiyaç duyulan alanlar, meslek ve temel beceri ihtiyacı göz önüne alınarak İşgücü Piyasası Araştırmaları yapılacaktır.	İŞKUR		2016-2018	Yapılan İşgücü Piyasası Araştırmalarında alınan açık işler kadın özelinde incelenecek ve işverenin kadınlardan beklediği becerilerin ayrıntılı bir analizi yapılacaktır.
10	Şiddet mağduru kadınların açık işlere yönlendirilmesinde danışmanlık faaliyetleri etkinleştirilecektir.	İŞKUR	ASPB/KSGM/SGK	2018	2014 yılı Ocak-Aralık döneminde kadın sığınma evlerinde bulunan 400 kadına iş arama becerileri eğitimi verilmiştir. 2015 yılında ise kadın sığınma evlerinde bulunan 350 kadına iş arama becerileri eğitimi verilmiştir.

2. Kadınların işgücü piyasasına erişim olanaklarının artırılması

No	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Tarih	Açıklamalar
1	Kadın girişimciliğinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.	İŞKUR	KOSGEB; TOBB; Gümrük ve Ticaret Bakanlığı; Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı; MEB, Kalkınma Ajansları, TESK	2016-2018	<ul style="list-style-type: none"> • İŞKUR iş ve meslek danışmanlarına girişimcilik, danışmanlık eğitimleri verilecektir. • KOSGEB işbirliği ile girişimcilik danışmanlığı eğitim modülünün geliştirilerek, el kitabı hazırlanacaktır. • Kadın girişimci adaylarına yönelik kooperatifçilik faaliyetleri arttırılacaktır. • Kadın girişimci adaylar ve özellikle kooperatif kuracak kadın girişimci adaylar için ek modüller geliştirilecektir • Girişimcilik ile ilgili tanıtım faaliyetleri arttırılacaktır. • Uygulamalı girişimcilik eğitimleri yaygınlaştırılıp, arttırılacaktır. <p>Bu eylem maddesiyle ilgili olarak çalışmalar devam etmekte olup, 2015 yılında; 1.625 girişimcilik eğitim programı açılmış olup 20.002 kadın olmak üzere toplamda 41.907 kişi bu programlara katılmıştır. İŞKUR'un faydalanıcısı olduğu Genç İstihdamının Desteklenmesi Operasyonu kapsamında iş ve meslek danışmanlarının bir bölümüne girişimcilik eğitimleri verilmiştir. Bu eylem maddesi kapsamında da yine iş ve meslek danışmanları içinden seçilecek belirli bir gruba (yaklaşık 400 iş ve meslek danışmanı olarak düşünülmektedir) girişimcilik danışmanlık eğitimleri verilmesi planlanmaktadır.</p>
2	İş arayanların girişimciliğe bakış açısını ölçmeye yönelik farkındalık çalışmaları arttırılacaktır.	İŞKUR	KOSGEB	2016-2018	<p>İş arayanlara yönelik bir saha çalışması yapılacaktır. Aşağıdaki yer alan tarzda soruların sorulması öngörülmektedir.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1- İş arayanların demografik yapısının tespit edilmesi 2- Girişimci olmanın önündeki engeller nedir? (Bilgi, beceri – sermaye, mevzuat vb.) 3- Devletin girişimcilik destekleri hakkında bilginiz var mı?
3	Kadın girişimcilik eğitimi almış kadın girişimci adaylarına işverenler ya da akademisyenler tarafından mentörlük hizmetleri verilmesi sağlanacaktır.	İŞKUR	STK, KAGİDER, KOSGEB, TESK, Üniversiteler, TOBB, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı	2016-2018	<p>Kadın girişimciliği ve kooperatifçiliği konularında iyi örneklerin ve deneyimlerin paylaşılmasına imkan yaratan organizasyonlar gerçekleştirilecektir.</p>

4	Kadın istihdamında kayıtlılığın korunmasına destek verilecektir.	İŞKUR	SGK, MEB	2016-2018	<p>İŞKUR iş ve meslek danışmanları tarafından işsizlere ve işverenlere kayıtlı istihdam konusunda sözlü ve yazılı bilgilendirme yapılacaktır.</p> <p>İŞKUR eğitim faaliyetleri kapsamındaki mevcut modüllere sosyal güvenlik modülü ilave edilecektir. Mevcut eğitim materyallerinin içeriği sosyal güvenlik hakları açısından genişletilecektir.</p> <p>Kadınlar İçin İşgücü Piyasasına Giriş ve İşgücü Piyasasında Kalma Rehberi hazırlanacak, basılı ve elektronik olarak yaygınlaştırılacaktır.</p>
5	İŞKUR'un kadın istihdamına yönelik faaliyetlerinin tanıtımına ağırlık verilecektir.	İŞKUR	STK'lar, İşçi ve İşveren Kuruluşları, MEB, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Üniversiteler	2018-2016	İŞKUR'un kadın işgücüne yönelik faaliyetlerinin tanınırlığı artırılacaktır.
6	Kadın istihdamının artırılmasına yönelik teşvik düzenlemeleri tanıtılacaktır.	İŞKUR	ÇSGB, İşveren Kuruluşları, SGK	2016-2018	Kadın istihdamını artırma amaçlı teşvikler konusunda işverenlere ve kadınlara yönelik farkındalık artırma çalışmaları yapılacaktır.
7	İstihdam garantili kurslarda kadınlara öncelik verilecektir.	İŞKUR		2016-2018	<p>İŞKUR tarafından işgücü piyasasına uyum konusunda sorun yaşayan kişi ve gruplara yönelik olarak özel kurs ve programlar düzenlenmektedir. Bu kurs ve programlara katılanlar mesleki eğitim olarak bir meslek öğrenirken aynı zamanda mesleki tecrübe eksikliklerini de tamamlamaktadırlar.</p> <p>Kadınlar, gençler, uzun süreli işsizler, eski hükümlüler, engelli ve aileleri, yabancılar ve Türk soylu yabancılar, uyuşturucu bağımlılığı tedavisi görenler, Romanlar gibi dezavantajlı konumdaki kişi ve gruplar bu kapsamdaki kurs ve programların öncelikli hedef kitesidir.</p> <p>Bu kapsamda Özel Politika Gerektiren Gruplara Yönelik 2015 Ocak- Aralık Döneminde 2.021 Mesleki Eğitim Kursu düzenlenmiş olup 31.524' ü kadın 13.644' ü erkek olmak üzere 45.168 kişi faydalanmıştır.</p>

8	KOSGEB ile işbirliği halinde yürütülen girişimcilik eğitimleri ve finansman imkanlarından kadınların daha fazla faydalanmasına yönelik programlar hazırlanacaktır.	İŞKUR	KOSGEB		Kadınlara yönelik uygulamalı girişimcilik eğitimleri yaygınlaştırılacaktır.
9	Kırsalda kadın istihdamının artırılması ve fırsat eşitliğinin sağlanmasına yönelik işbirliği sağlanacak ve programlar hazırlanacaktır.	İŞKUR	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı KOSGEB Kalkınma Ajansları		"İstihdama yönelik İŞKUR'un mesleki eğitimleri ve KOSGEB işbirliğinde yürütülen uygulamalı girişimcilik eğitimleri kırsalda kadınlar için öncelik verilerek artırılabacaktır.

